

Araştırma Makalesi • Research Article

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunun Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi

The Investigation of Life Satisfaction in University Students in Turkey, Azerbaijan and Poland in Terms of Demographic Variables

İsmail Bakan*, Hamran Amırlı**

Öz: Bu araştırmanın amacı, Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını çeşitli demografik değişkenler açısından incelemektir. Araştırma grubunu 302'si Türkiye'de, 215'i Azerbaycan'da, 98'i Polonya'da eğitim görmekte olan toplam 615 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Türkiye'deki katılımcıların %63,0'ü kadın, %37,0'si erkek; Azerbaycan'daki katılımcıların %43,7'si kadın, %56,3'ü erkek; Polonya'daki katılımcıların ise %49,0'u kadın, %51,0'i erkeklerden oluşmaktadır. Bu çalışma için, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Yayın Etik Kurulu'nun 19.02.2021 tarih ve 2021-12 nolu kararı ile çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna dair gerekli izin alınmıştır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu ve Diener vd. (1985) tarafından geliştirilen Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Sonuçlara göre, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin iş tecrübesi, baba eğitim düzeyi, aile gelir düzeyi değişkenlerine; Azerbaycan'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin ailede ticaretle uğraşan birinin olması durumu, anne eğitim düzeyi değişkenlerine; Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin ise ikamet yeri, aile gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılaştığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Doyumu, Demografik Değişkenler, Üniversite Öğrencileri

Abstract: He aim of this study is to examine the life satisfaction of university students in Turkey, Azerbaijan and Poland in terms of various demographic variables. The research group consists of a total of 615 final year students of the Faculty of economic and Administrative Sciences, 302 of whom are studying in Turkey, 215 in Azerbaijan and 98 in Poland. 63.0% of the participants in Turkey are women and 37.0% are men; 43.7% of the participants in Azerbaijan were women, 56.3% were men; 49.0% of respondents in Poland are women and 51.0% are men. For this study, the necessary permission was obtained with the decision of the Social and Human Sciences Scientific Research Publication Ethics Committee of Kahramanmaraş Sütçü İmam University, dated 19.02.2021 and numbered 2021-12. Personal Information Form and Life Satisfaction Scale developed by Diener et al. (1985) were used in the study. According to the results, it was determined that the life satisfaction levels of university students in Turkey differ according to the variables of work experience, father's education level, family income level; in Azerbaijan differ according to the variables of having someone in the family engaged in trade, mother's education level; in Poland differ according to the variables of residence, family income level.

* Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
ORCID: 0000-0001-8644-8778, ibakan63@hotmail.com

** Doktora öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-3619-6562, hamran.amirli@gmail.com (Sorumlu yazar)

Received/Geliş: 11 March/Mart 2021
Accepted/Kabul: 03 May/Mayıs 2021

Düzeltilme/Revised form: 27 April/Nisan 2021
Published/Yayın: 25 October/Ekim 2021

Keywords: Life Satisfaction, Demographic Variables, University Students

Giriş

Herkes yaşamı boyunca pek çok olumlu ve olumsuz durum yaşayabilir. Özellikle üniversite yıllarında, bireyler birçok farklı sorun alanlarıyla karşılaşabilirler. Üniversite dönemi, öğrencilerin iş hayatına hazırlandıkları, romantik ve sosyal ilişkiler kurduğu, çeşitli kişisel sorumluluklar üstlendiği ve karşılaştıkları sorunlarla başa çıkmak için çok çalıştıkları bir dönem olarak görülmektedir. Bu durumda, bireyler geçmiş birikimleri aracılığıyla yeni yaşamlarına yön vermeye başlamaktadırlar. Tüm olumlu ve olumsuz durumları kapsayan süreçte, bireyin kendisi ve yaşamı hakkındaki genel anlayışı, yaşam doyumu kavramını da açıklamaktadır (Akgül Gök, 2020: 867).

Bireyin yaşamının hem duygusal hem de bilişsel değerlendirmesini içeren bir kavram olan yaşam doyumu (Diener vd., 2003: 403), ilk defa Neugarten vd. (1961) tarafından “bireyin bir şeyden beklentisi sonucu kazandığı ile arzusunu karşılaştırması sonucu hissettiği haz, mutluluk” şeklinde tanımlanmıştır (Bakan ve Güler, 2017: 2). Pavot ve Diener (1993, 164) ve Lewis vd. (2011: 250) ise yaşam doyumunu, bireyin yaşam kalitesini kendi belirlediği kriterler doğrultusunda değerlendiği yargısal bir süreç olarak tanımlamışlardır. Bireyin belirlenen kriterleri karşılama yeteneği yaşam doyumunu artırmaktadır. Aksine, algılanan kriterler ile gerçek performans arasındaki fark arttığında yaşam doyumu azalmaktadır (Çapan, 2010: 1667). Yaşam doyumu aynı zamanda bir bireyin yaşam deneyiminin hem fiziksel hem de psikolojik açıdan kişisel istek ve ihtiyaçlarını karşılama düzeyi şeklinde tanımlanmıştır (Rice, 1984: 3). Bu istek ve ihtiyaçlar, bireylerin çalışan, ebeveyn, eş veya arkadaş rollerini üstlenmesi gibi birçok farklı alanlarında görülebilir (Demerouti vd., 2000: 456; Çivitci ve Çivitci, 2009: 955).

Yaşam doyumu, bireyin sahip olduklarından memnun olmasını gösteren bir kavramdır. Bir başka deyişle, bireyin sahip olduğu şeyleri düşünerek, memnun olma durumu onun yaşam doyumu halini ortaya koyan önemli bir durumdur (Avşaroğlu ve Okutan, 2018: 63). Ancak, mutluluk ve yaşam doyumu bazen birbirinin yerine kullanılan kavramlar olsalar da iki kavramın aynı olduğu görüşü doğru değildir. Mutluluk, anlık yaşanan bir mutluluğu ifade ederken (Ahmadi ve Ahmadi, 2019: 196), yaşam doyumu, bir bütün olarak bireyin yaşamının küresel bir bilişsel değerlendirmesidir (Suldo ve Huebner, 2004: 94).

Araştırmacılar yaşam doyumunun, öğrencilerin çalışma süreçleri boyunca çeşitli hedeflere ulaşmalarına yol açabileceğine inanmaktadırlar. Örneğin, O'Neill (1981), öğrencilerin yaşam doyumunu güçlendirmenin hem erkek hem de kız öğrenciler için kaliteli eğitim almanın önemli bir faktörü olarak görüldüğünü belirtmektedir (Akt. Saad vd., 2020: 2825).

Bazı araştırmalar, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları arttıkça daha fazla sorumluluk alma eğiliminde olduklarını göstermektedir (Bailey ve Miller, 1998, Akt. Akbay ve Aktas, 2020: 102). Değişen yaşam koşulları, bireylerde bazı uyumsuzluk sorunlarını beraberinde getirir. Bu uyumsuzluk sorunları, yaşam doyumunu azalttığı için bireylerin üstlendikleri görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerine engel olabilir (Akbay ve Aktas, 2020: 102). Ayrıca araştırmalar, öğrencilerin yaşamlarından memnun oldukları zaman akademik yaşamlarını ertelediklerini, yani yaşamdan duydukları doyumun akademik görevler için sorumluluk almayı kolaylaştırdığını da göstermektedir (Savithri, 2014: 379).

Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ile ilgili olarak iki veya daha fazla ülkede yapılan karşılaştırmalı araştırmalar:

Tuzgöl Dost (2010)'un yaptığı çalışmanın araştırma grubunu 400'ü Güney Afrika'da, 403'ü Türkiye'de eğitim gören toplam 803 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada iki ülke öğrencilerinin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu düzeyleri çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Güney Afrika'daki üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu puanlarının Türkiye'deki üniversite öğrencilerinkinden fazla olduğu saptanmıştır. Her iki ülkenin üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu düzeylerinin algılanan akademik başarı, algılanan anne-baba tutumu ve algılanan ekonomik durum değişkenlerine göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır.

Deniz vd. tarafından (2012), Türkiye ve diğer ülke (Ukrayna, İngiltere, İtalya, Fransa, Brezilya, Polonya, Romanya, İspanya) üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılan araştırma sonucunda, Türk öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin diğer ülke öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Gnilka vd. (2015) ise yaptıkları araştırma sonucunda, ABD'li öğrencilerin Tayvanlı öğrencilere göre daha fazla yaşam doyumuna sahip olduğunu bulmuşlardır.

Saad vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada, örneklem olarak 60 Afganistanlı ve 60 Hindistanlı öğrenci seçilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Afganistanlı öğrencilerin yaşam doyumlarının Hindistanlı öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuçlar ayrıca, Afganistanlı kadın öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin Hindistanlı kadın öğrencilerden yüksek, erkeklerde ise bu oranın Hindistanlı öğrenciler lehine olduğunu göstermektedir.

Yurtdışında üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ile ilgili olarak yapılan araştırmalar:

Chow (2005)'un Kanada'da eğitim gören üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları üzerine yaptığı çalışmanın araştırma grubu 315 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, katılımcıların yaşam doyumu düzeyleriyle anne ile ilişkiler, yakın arkadaşlar ile ilişkiler, kardeşleri ile ilişkiler ve yaşam tarzları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

Zullig vd. (2009)'nin yapmış olduğu çalışma sonucuna göre, öğrencilerin yaşam doyumları cinsiyet ve sınıflarına göre önemli ölçüde farklılık göstermemiştir.

Wang vd. (2019)'nin Çin'de 1271 tıp fakültesi öğrencisi üzerine yaptığı araştırma sonucunda; öğrencilerin yaşı, sınıfı, ailedeki çocuk sayısı, ikamet yeri ve anne-baba eğitim düzeylerine göre yaşam doyumları önemli farklılıklar göstermiştir.

Joshanloo ve Afshari tarafından (2019), İran Tahran Üniversitesinde eğitim gören 235 öğrenci üzerinde yapılan araştırma sonucunda, kadın öğrencilerin yaşam doyumlarının erkek öğrencilerinkine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye'de üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ile ilgili olarak yapılan araştırmalar:

Bozgeyikli vd. (2010)'nin yapmış olduğu çalışma sonucunda, öğrencilerin yaşam doyumları ile anne-baba eğitimleri, okul, çevre, aile ve benlik duygusu değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Sungur vd. (2016) yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumları ve sosyal uyumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla 72 yabancı uyruklu öğrenciden topladıkları veriler ile bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada öğrencilerin yaşam doyumları ile cinsiyetleri, aylık gelirleri, Türkiye'de bulunma süreleri, kalınan yerleri, kaldıkları yerden doyumları, Türkçe eğitim almaları, önceden Türkçe bilmeleri, insanların arkadaşlıktan çekindiğini düşünmeleri ve Türkiye'de yaşamak istemeleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Sonuçlara göre, yabancı öğrencilerin bir tek aylık gelirleri ile yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Kazımoğlu ve Duran (2019), Türkiye'de eğitim gören Ahıskalı öğrencilerin yaşam doyumlarını farklı demografik değişkenler açısından incelemişlerdir. Öğrencilerin yaşam doyumları ile Türkiye'de eğitime başlama kademeleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, Türkiye'de ilköğretim düzeyinden eğitim görmeye başlayan Ahıskalı öğrencilerin ortaokul ve lise düzeyinde eğitime başlayan öğrencilere göre daha fazla yaşam doyumuna sahip olduğu da ortaya çıkmıştır.

Aynı zamanda, alanyazın incelemesi sonucu; stres (Chang, 1998; Makinen ve Pychyl, 2001; Simons vd., 2002), fiziksel sağlık (Pilcher, 1998), iyimserlik (Avşaroğlu ve Koç, 2019), çalışma tarzı (Cheung, 2000), ebeveynlik tarzı (Seibel ve Johnson, 2001; Tuzgöl Dost, 2010) ve kişilik yapısının (Cha, 2003; Yetim, 2003) çoğu öğrenci açısından yaşam doyumunun ana belirleyicileri olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada, Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki son sınıf İİBF öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin doğum sırası, ailede ticaretle uğraşan kimsenin olması, üniversiteden önceki ikamet ettiği yer, iş tecrübesi, şu anda ikamet ettiği yer, baba ve anne eğitim düzeyi, aile geliri, not ortalaması değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının ve üç ülkenin öğrencilerinin yaşam doyumları ile ilişkili değişkenlerde benzerlik olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Böylece, bu araştırma ile yaşam doyumu ile ilgili gerçekleştirilen ülkelerarası çalışmalara katkıda bulunulacağı düşünülmektedir. Ayrıca, alanyazında Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki üniversite öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin birlikte ele alındığı herhangi bir araştırmaya rastlanmamış olması bu araştırmayı önemli kılmaktadır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında mevcut araştırma için oluşturulan hipotezler şu şekildedir;

H1a: Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H1b: Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H3a: Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H3b: Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H3c: Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H4a: Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, iş tecrübelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H4b: Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, iş tecrübelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H4c: Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, iş tecrübelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H5a: Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, mevcut ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H5b: Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, mevcut ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H5c: Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, mevcut ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H6a: Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H6b: Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H6c: Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H7a: Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H7b: Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H7c: Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H8a: Türkiye’deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, aile gelirlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H8b: Azerbaycan’daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, aile gelirlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H8c: Polonya’daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, aile gelirlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H9a: Türkiye’deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H9b: Azerbaycan’daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H9c: Polonya’daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

Yaşam doyumunun demografik özellikler açısından incelenmesi planlanan bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket tekniğinden faydalanılmıştır. Ankette yer alan sorular belirlenirken orijinal dilden Türkçeye ve Lehçeye çevrilmiş, anketin uygulanacağı insanlar için kolayca anlaşılır bir duruma getirilmiştir. Ölçeğin çevirisi dil uzmanlarına kontrol ettirilmiş ve alanyazında de bu tür uygulamalarda dikkat edilen tercüme ve geri tercüme yönteminden yararlanılmıştır. Toplanacak olan verilerin sağlıklı olması için, ankete katılacak olan öğrencilerden tanımlayıcı özel bir bilgi istenmemiş ve ayrıca bilgilerin üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı da açıklanmıştır. Ölçekte yer alan her bir önerme, “1 Kesinlikle Katılmıyorum”, “2 Katılmıyorum”, “3 Kararsızım”, “4 Katılıyorum” ve “5 Kesinlikle Katılıyorum” ifadelerinden oluşan 5’li Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. Polonya’daki katılımcılara İngilizce ve Lehçe olarak sunulan anket soruları, Türkiye ve Azerbaycan’daki katılımcılara ise Türkçe olarak sunulmuştur.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Yayın Etik Kurulu’nun 19.02.2021 tarih ve 2020-12 nolu kararı ile çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna karar verilmiştir.

Katılımcıların demografik özelliklerini belirleyebilmek için frekans ve yüzde analizleri, yaşam doyumuna ilişkin algıların farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için ise T-Testi, ANOVA ve Tukey analizleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Türkiye’de Akdeniz Bölgesinde eğitim veren bir devlet üniversitesi, Azerbaycan’da başkentte eğitim veren iki üniversite (bir devlet, bir özel) ve Polonya’da eğitim veren bir özel üniversitenin İİBF son sınıf öğrencileri bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Türkiye’de Akdeniz Bölgesinde eğitim veren bir üniversitenin İİBF son sınıf öğrenci sayısı toplam 993, Azerbaycan’da başkentte eğitim veren iki üniversitenin İİBF son sınıf öğrenci sayısı toplam 450 ve Polonya’da eğitim veren bir özel üniversitenin İİBF son sınıf öğrenci sayısı ise 135’dir. Örneklem sayısı aşağıdaki formül yardımıyla belirlenmiştir (Ural ve Kılıç, 2013: 35-45).

$$n = \frac{N \cdot z^2 \cdot \sigma^2}{(N - 1) \cdot H^2 + z^2 \cdot \sigma^2}$$

Güven aralığı %95 (z=1,96); örneklem hatası (H) 0,05; standart sapma (σ) 0,5 ile evren büyüklüğü (N) (993; 450; 135) değerleri formüle yerleştirildiğinde; ulaşılması gerekli örneklem sayısının Türkiye’de 277, Azerbaycan’da 207, Polonya’da ise 100 olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında; Türkiye’de 360, Azerbaycan’da 255 anket elden; Polonya’da ise 112 anket elden ve online

olarak dağıtılmış olup, bu anketlerin uygun şekilde doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiştir. Türkiye’de 58, Azerbaycan’da 40, Polonya’da ise 14 anket eksik doldurulduğundan, kapsam dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla, araştırma örnekleme 302’si Türkiye’de, 215’i Azerbaycan’da, 98’i Polonya’daki üniversitelerde eğitim görmekte olan toplam 615 İİBF son sınıf üniversite öğrencisinden oluşmaktadır.

Türkiye’deki öğrencilerin %94,7’sinin 21-25 yaş aralığında olduğu, %63,0’nün kadın öğrencilerden oluştuğu, %34,3’nün ailenin ilk çocuğu olduğu, %36,6’sının aile yanında ikamet ettiği saptanmıştır.

Azerbaycan’daki öğrencilerin %51,2’sinin 21-25 yaş aralığında olduğu, %43,7’sinin kadın öğrencilerden oluştuğu, %43,7’sinin ailenin ilk çocuğu olduğu, %71,6’sının aile yanında ikamet ettiği saptanmıştır.

Polonya’daki öğrencilerin %71,4’nün 21-25 yaş aralığında olduğu, %49,0’nun kadın öğrencilerden oluştuğu, %57,1’nin ailenin ilk çocuğu olduğu, %18,4’nün aile yanında ikamet ettiği saptanmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Kullanılan Ölçek

Araştırmada 615 kişiye anket uygulaması yapılmış olup, ankette yer alan sorular üniversite öğrencileri için uyarlanmıştır. Ankette katılımcılar ile ilgili demografik sorulara ve yaşam doyumunu ölçen önermelere yer verilmiştir.

Yaşam Doyumu Ölçeği: Yaşam doyumunu ölçmek adına Diener vd. (1985) tarafından geliştirilen tek boyutlu ölçek kullanılmıştır. Ölçek, 5 önermeden oluşmaktadır. Bu önermeler; “Şimdiye kadar hayatta istediğim önemli şeyleri aldım”, “Yaşamımdan memnunum”, “Yaşam koşullarım mükemmeldir”, “Hayatımı tekrar yaşama şansım olsaydı, neredeyse hiçbir şeyi değiştirmedim”, “Pek çok açıdan idealime yakın yaşamım var” şeklindedir.

Araştırmanın Bulguları

Ölçeğin Güvenilirliği ve Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Güvenirlilik bir ölçeğin ölçmeyi hedeflediği özelliği ne kadar doğru ölçtüğünü gösterirken, geçerlilik ise ölçülmesi hedeflenen özelliğin amaca uygun olarak ölçülmesi şeklinde ifade edilmiştir (Ural ve Kılıç, 2013: 66). Sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda Cronbach Alfa değerinin 0.70 ve üzeri olması yeterli olacaktır (Kayış, 2010: 405; Hair vd., 2014: 107). Tablo 1’e bakıldığında; her üç ülke için yaşam doyumu ölçeğinin Cronbach’s Alfa katsayılarının (α) 0,70 üzerinde değerlere sahip oldukları görülmektedir. Dolayısıyla, araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçeğe İlişkin Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Değişkenler	Önerme Sayısı	Cronbach Alfa Değeri		
		Türkiye	Azerbaycan	Polonya
Yaşam Doyumu	5	0,807	0,743	0,852

Öncelikle, araştırmada yer alan ölçek önermeleri KMO ve Bartlett's Testi doğrultusunda incelenmiştir. Kabul edilebilir bir faktör analizi yapılabilmesi için KMO örnekleme değerinin 0,5’den yüksek ve Bartlett testinin anlamlı olması gerekmektedir (Field, 2009).

Tablo 2’de KMO ve Bartlett's testi değeri açısından incelendiğinde, ankette yer alan yaşam doyumu ölçeğinin geçerlilik düzeyinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (KMO=0,796; sig=,000). Dolayısıyla, faktör analizinin yapılması için herhangi bir engel olmadığı görülmüştür (Nakip, 2003: 409-410).

Tablo 2. Yaşam Doymu Ölçeğine İlişkin KMO ve Bartlett's Testi Sonuçları

KMO ve Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin örnekleme yeterliliği ölçüsü	0,796	
Bartlett's küresellik testi	Ki-kare	867,893
	df	10
	Anlamlılık	,000

Tablo 3'te belirtilen faktör analizi sonucunda yaşam doymu ölçeğinin tek faktöre yüklendiği, faktör yükü değerlerinin ,624 ile ,796 arasında olduğu ve ölçeğin toplam varyansın %55,125'ini açıkladığı görülmüştür.

Tablo 3. Yaşam Doymu Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Değişken	Önermeler	Faktör Yüğü
Yaşam Doymu	y4-Şimdiye kadar hayatta istediğim önemli şeyleri aldım	,796
	y2-Yaşam koşullarım mükemmeldir.	,776
	y5-Hayatımı tekrar yaşama şansım olsaydı, neredeyse hiçbir şeyi değiştirmezdim.	,755
	y3-Yaşamımdan memnunum.	,753
	y1-Pek çok açıdan idealime yakın yaşamım var.	,624
Açıklanan toplam varyans		55,125

Normallik Testi

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) ölçümleri ile belirlenebilir. Yaşam doymu ölçeğine ait çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine ilişkin verilere Tablo 4'de yer verilmiştir. Verinin çarpıklık katsayısı Türkiye'de -,220; Azerbaycan'da -,226; Polonya'da -,657'dir. Basıklık katsayısı ise Türkiye'de -,323; Azerbaycan'da -,177; Polonya'da -,222'dir. Tabachnick ve Fidell (2013), George ve Mallery (2010) ve Hair vd. (2014)'ne göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2.5 ile 2.5 arasında olması durumunda normal dağılım olduğu kabul edilmektedir. Bu durumda, verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4. Normallik Testi

Ülke	Yaşam Doymu Ölçeği		
	N	Skewness	Kurtosis
Türkiye	302	-,220	-,323
Azerbaycan	215	-,226	-,177
Polonya	98	-,657	-,222

Hipotez Testine İlişkin Bulgular

Araştırmada Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doymu düzeyleri doğum sırasına, ailede ticaretle uğraşan kimsenin olmasına, üniversiteden önceki ikamet yerlerine, iş tecrübelerine, mevcut ikamet yerlerine, baba ve annelerinin eğitim düzeylerine, aile gelirlerine ve not ortalamalarına göre incelenmiş ve sonuçlara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

Yaşam doymu puanlarının doğum sırasına göre incelenmesine ilişkin bulgular

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki öğrencilerin yaşam doymu düzeylerinin doğum sırasına göre incelenmesi için ANOVA testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki Öğrencilerin Doğum Sırasına Göre Yaşam Doyum Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ülke	Sıra	N	Ort.	ss	F	p
Türkiye	İlk	103	3,0743	,85149	1,555	,213
	Son	74	3,3020	,86331		
	Diğer	125	3,1544	,84273		
Azerbaycan	İlk	94	3,1766	,83010	1,141	,322
	Son	74	3,0655	,85983		
	Diğer	47	3,3032	,86655		
Polonya	İlk	56	3,5107	,81968	2,771	,068
	Son	21	2,9714	1,10686		
	Diğer	21	3,1905	1,07606		

Tablo 5'de görüldüğü gibi; Türkiye (F=1,555; p=,213), Azerbaycan (F=1,141; p=,322) ve Polonyalı (F=2,771; p=,068) öğrencilerin doğum sıralarına göre yaşam doyumu puanları arasında anlamlı (p>.05) bir farklılık tespit edilememiştir. Buna göre; Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki öğrencilerin doğum sıralarının ilk, son ya da diğer olması yaşam doyumu düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Dolayısıyla H1a, H1b ve H1c hipotezleri reddedilmiştir.

Yaşam doyumu puanlarının ailede ticaretle uğraşan kimsenin olup olmaması durumuna göre incelenmesine ilişkin bulgular

Yaşam doyumu puanlarının öğrencilerin ailelerinde ticaretle uğraşan kimsenin olması durumuna göre incelenmesi amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki Öğrencilerin Ailelerinde Ticaretle Uğraşan Kimsenin Olması Durumuna Göre Yaşam Doyum Düzeylerine İlişkin T-Testi Sonuçları

Ülke	Yanıt	N	Ort.	ss	t	p
Türkiye	Evet	123	3,1768	,90970	,229	,819
	Hayır	179	3,1539	,81309		
Azerbaycan	Evet	97	3,3830	,83606	3,485	,001
	Hayır	118	2,9877	,82075		
Polonya	Evet	33	3,5758	3,5758	1,852	,067
	Hayır	65	3,2000	3,2000		

Tablo 6'da görüldüğü gibi ailesinde ticaretle uğraşan birilerinin olup olmadığına bağlı olarak Türkiye (p=,819) ve Polonyalı (p=,067) öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Azerbaycanlı öğrencilerin ise ailesinde ticaretle uğraşan ve uğraşmayan kimsenin olması durumu ile yaşam doyumları karşılaştırıldığında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır (p=,001). Azerbaycan'da ailesinde ticaretle uğraşan birileri olan öğrencilerin yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin ortalamalarının, ailesinde ticaretle uğraşan birileri olmayan öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre; ailelerinde ticaretle uğraşan ya da uğraşmayan birilerinin olması Türkiye ve Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmazken, Azerbaycan'da ise ailesinde ticaretle uğraşan birileri olan öğrencilerin olmayanlara göre yaşam doyumlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulgular doğrultusunda H2a ve H2c hipotezlerinin ret, H2b hipotezinin ise kabul edildiği söylenebilmektedir.

Yaşam doyumu puanlarının öğrencilerin üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'da eğitim gören öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre incelenmesi için ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki Öğrencilerin Üniversiteden Önceki İkamet Yerlerine Göre Yaşam Doyum Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ülke	İkamet Yeri	N	Ort.	ss	F	p
Türkiye	Köy	44	3,0125	,7934	1,064	,346
	Kasaba/İlçe	77	3,1305	,8468		
	İl/Metropol	181	3,2138	,8679		
Azerbaycan	Köy	25	3,0300	,8044	,386	,680
	Kasaba/İlçe	78	3,1673	,9327		
	İl/Metropol	112	3,1955	,8007		
Polonya	Köy	18	3,4556	,8368	,198	,821
	Kasaba/İlçe	44	3,3045	1,0037		
	İl/Metropol	36	3,2889	,98497		

Türkiye (F=1,064; p=,346), Azerbaycan (F=,386; p=,680) ve Polonya'daki (F=,198; p=,821) öğrencilerin üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre yaşam doyumları düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (Tablo 7). Bu durum, üniversiteye gelmeden önceki ikamet yerleri köy, kasaba/ilçe ve il/metropol olan öğrencilerin yaşam doyumlarına ilişkin benzer algılarının olduğu şeklinde yorumlanabilir. Dolayısıyla H3a, H3b ve H3c hipotezleri reddedilmiştir.

Yaşam doyumu puanlarının iş tecrübesine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumlarının iş tecrübe durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA testi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki Öğrencilerin İş Tecrübelerine Göre Yaşam Doyum Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ülke	Süre	N	Ort.	ss	F	p
Türkiye	Yok	103	3,1408	,8556	2,346	,041
	0-3 ay	47	2,8734	,8443		
	3-6 ay	30	3,1150	,8384		
	6-9 ay	19	3,3211	,9181		
	9-12 ay	9	2,8778	,6704		
	1 yıl ve üzeri	94	3,3436	,8280		
	Azerbaycan	Yok	80	3,1337		
0-3 ay		48	3,0896	,9932		
3-6 ay		37	3,1541	,8279		
6-9 ay		16	3,1625	,6898		
9-12 ay		6	3,6167	1,1566		
1 yıl ve üzeri		28	3,3107	,6652		
Polonya		Yok	17	3,4353	,9387	,742
	0-3 ay	12	2,8667	,9921		
	3-6 ay	11	3,4182	,8830		
	6-9 ay	7	3,4000	,81650		
	9-12 ay	24	3,4750	1,0727		
	1 yıl ve üzeri	27	3,2741	,9383		

ANOVA testi sonucunda; Türkiye'deki (F=2,346; p=,041) öğrencilerin yaşam doyumlarının iş tecrübe durumlarına göre anlamlı (p<.05) düzeyde farklılaştığı, Azerbaycan (F=,598; p=,702) ve Polonya'daki (F=,742; p=,594) öğrencilerin ise yaşam doyumlarının iş tecrübe durumlarına göre anlamlı ölçüde farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Tablo 8). Anlamlı farklılığın nerden kaynaklandığını belirleyebilmek için ise Tukey analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Türkiye’deki Öğrencilerin Yaşam Doymu Durumları ve İş Tecrübe Süreleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Tukey Testi Sonucu

Tukey HSD				
	(I) Süre	(J) Süre	Ortalama Fark (I-J)	p
YDÖ	1 yıl ve üzeri	Yok	,20284	,542
		0-3 ay	,47021*	,024
		3-6 ay	,22862	,789
		6-9 ay	,02256	1,000
		9-12 ay	,46584	,610

Türkiye’deki öğrencilerin yaşam doymu düzeyleri ile iş tecrübeleri arasındaki anlamlı farklılık analiz edildiğinde, en yüksek yaşam doymu düzeyinin 1 yıl ve üzeri iş tecrübesine sahip olan öğrencilerde, en düşük yaşam doymu düzeyinin ise 0-3 ay iş deneyimine sahip olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; 1 yıl ve üzeri iş tecrübesine sahip olan öğrencilerin 0-3 ay iş tecrübesine sahip olan öğrencilere göre yaşam doymularının daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 9). Bu bulgular doğrultusunda H4a hipotezinin kabul, H4b ve H4c hipotezlerinin ise reddedildiği söylenebilmektedir.

Yaşam doymu puanlarının ikamet yerlerine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya’da eğitim gören öğrencilerin yaşam doymu düzeylerinin ikamet yerlerine göre incelenmesi için ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya’daki Öğrencilerin İkamet Yerlerine Göre Yaşam Doym Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ülke	İkamet Yeri	N	Ort.	ss	F	p
Türkiye	Aile Yanı	110	3,1800	,91702	,460	,710
	Özel Ev	99	3,2207	,78464		
	Devlet Yurdu	80	3,0906	,82742		
	Özel Yurt	13	3,0308	,98267		
Azerbaycan	Aile Yanı	154	3,1201	,81597	,601	,615
	Özel Ev	45	3,3000	,91720		
	Devlet Yurdu	8	3,3125	,90623		
	Özel Yurt	8	3,1500	1,08891		
Polonya	Aile Yanı	18	3,0000	,78815	3,273	,025
	Özel Ev	32	3,3812	,85059		
	Devlet Yurdu	26	3,0846	1,08837		
	Özel Yurt	22	3,8000	,93808		

ANOVA testi sonucunda; Polonya’daki ($F=3,273$; $p=,025$) öğrencilerin yaşam doymularının ikamet yerlerine göre anlamlı ölçüde farklılaştığı, Türkiye ($F=,460$; $p=,710$) ve Azerbaycan’daki ($F=,601$; $p=,615$) öğrencilerin ise yaşam doymularının ikamet yerlerine göre anlamlı ölçüde farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır (Tablo 10). Polonya’daki farklılığın kaynağını belirleyebilmek için ise Post Hoc testlerinden Tukey testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Polonya’daki Öğrencilerin Yaşam Doymu Durumları ve İkamet Yerleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Tukey Testi Sonucu

Tukey HSD				
	(I) İkamet Yeri	(J) İkamet Yeri	Ortalama Fark (I-J)	p
YDÖ	Özel Yurt	Aile Yanı	,80000*	,039
		Özel Ev	,41875	,368
		Devlet Yurdu	,71538*	,045

Polonya’daki öğrencilerin yaşam doymu düzeyleri ile ikamet yerleri arasındaki anlamlı farklılık analiz edildiğinde, en yüksek yaşam doymu düzeyinin özel yurttaki ikamet eden öğrencilerde, en düşük

yaşam doyumunu düzeyinin ise aile yanında ikamet eden öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; özel yurttan ikamet eden öğrencilerin aile yanı ve devlet yurdunda ikamet eden öğrencilere göre yaşam doyumlarının daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 11). Bu bulgular doğrultusunda H5c hipotezinin kabul, H5a ve H5b hipotezlerinin ise reddedildiği yorumu yapılabilmektedir.

Yaşam doyumunu puanlarının babalarının eğitim düzeylerine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya’da eğitim gören öğrencilerin yaşam doyumunu düzeylerinin babalarının eğitim düzeylerine göre incelenmesi için ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya’daki Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Yaşam Doyum Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ülke	Baba Eğitim Düzeyi	N	Ort.	ss	F	p
Türkiye	İlköğretim	168	3,0723	,7891	3,104	,046
	Lise	89	3,2067	,9054		
	Üniversite	45	3,4167	,9308		
Azerbaycan	İlköğretim	26	3,0769	,7779	,571	,566
	Lise	54	3,0898	,9290		
	Üniversite	135	3,2137	,8310		
Polonya	İlköğretim	20	3,0000	,9603	2,393	,097
	Lise	40	3,2700	1,0353		
	Üniversite	38	3,5579	,8372		

Tablo 12’de görüldüğü gibi; Türkiye, Azerbaycan ve Polonya’daki öğrencilerin yaşam doyumlarının babalarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmış farklılaşmadığını açığa çıkartmak için yapılan ANOVA testi verileri incelendiğinde; Türkiye’de ($F=3,104$; $p=,046$) öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinde babalarının eğitim düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık bulunurken, Azerbaycan ($F=,571$; $p=,566$) ve Polonya’da ise ($F=2,393$; $p=,097$) öğrencilerin yaşam doyumları ve babalarının eğitim düzeyleri arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Türkiye’deki farklılığın kaynağını tespit edebilmek için ise Tukey testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13. Türkiye’deki Öğrencilerin Yaşam Doyumu Durumları ve Babalarının Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Tukey Testi Sonucu

Tukey HSD				
	(I) Baba Eğitim Düzeyi	(J) Baba Eğitim Düzeyi	Ortalama Fark (I-J)	p
YDÖ	Üniversite	İlköğretim	,34435*	,042
		Lise	,20993	,366

Tablo 13’de görüldüğü gibi; Türkiye’deki öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre yaşam doyumları Tukey testi ile analiz edilmiş bu analiz sonucunda; babaları üniversite eğitim düzeyine sahip olan öğrencilerin, babaları ilköğretim eğitim düzeyine sahip olan öğrencilere göre yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla H6a kabul, H6b ve H6c hipotezleri ise reddedilmiştir.

Yaşam doyumunu puanlarının annelerinin eğitim düzeylerine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya’da eğitim gören öğrencilerin yaşam doyumunu düzeylerinin annelerinin eğitim düzeylerine göre incelenmesi için ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre Yaşam Doyum Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ülke	Anne Eğitim Düzeyi	N	Ort.	ss	F	p
Türkiye	İlköğretim	237	3,1141	,84060	2,426	,090
	Lise	45	3,2667	,86963		
	Üniversite	20	3,5125	,89294		
Azerbaycan	İlköğretim	33	2,9848	,82920	9,004	,000
	Lise	75	2,9080	,89224		
	Üniversite	107	3,4028	,76015		
Polonya	İlköğretim	29	3,1379	1,00584	,917	,403
	Lise	33	3,3455	,89481		
	Üniversite	36	3,4611	,98424		

Tablo 14'de görüldüğü gibi; Azerbaycan'daki ($F=9,004$; $p=,000$) öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre yaşam doyumları düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunurken, Türkiye ($F=2,426$; $p=,090$) ve Polonya'daki ($F=,917$; $p=,403$) öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Azerbaycan'daki farklılaşmanın kaynağını ortaya çıkarmak için ise Tukey testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15. Azerbaycan'daki Öğrencilerin Yaşam Doyumu Durumları ve Annelerinin Eğitim Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Tukey Testi Sonucu

Tukey HSD				
(I) Anne Eğitim Düzeyi	(J) Anne Eğitim Düzeyi	Ortalama Fark (I-J)	p	
YDÖ	Üniversite	İlköğretim	,41796*	,030
		Lise	,49480*	,000

Azerbaycan'daki öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre yaşam doyum düzeylerindeki farklılık durumu Tukey testi ile analiz edilmiş bu analiz sonucunda; anneleri üniversite eğitim düzeyine sahip olan öğrencilerin diğerlerine göre yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır (Tablo 15). Dolayısıyla H7b kabul, H7a ve H7c hipotezleri ise reddedilmiştir.

Yaşam doyumunu puanlarının aile gelir düzeylerine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'da eğitim gören öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin aile gelir düzeylerine göre incelenmesi için ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki Öğrencilerin Aile Gelir Düzeylerine Göre Yaşam Doyum Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ülke	Aile Gelir Düzeyi	N	Ort.	ss	F	p
Türkiye	500-1500 TL	45	3,1844	,73018	7,215	,000
	1501-2500 TL	103	2,9966	,84799		
	2501-3500 TL	67	2,9396	,79988		
	3501-4500 TL	41	3,3634	1,00044		
	4501 TL ve üzeri	46	3,6630	,67069		
Azerbaycan	500-1500 TL	106	3,0486	,79097	2,142	,077
	1501-2500 TL	60	3,2592	,95914		
	2501-3500 TL	18	3,6278	,63041		
	3501-4500 TL	16	3,0500	,86564		
	4501 TL ve üzeri	15	3,1933	,85458		
Polonya	500-1500 TL	31	2,8129	,90765	4,254	,003
	1501-2500 TL	20	3,4600	,97354		
	2501-3500 TL	21	3,6000	,83905		
	3501-4500 TL	13	3,3692	,66756		
	4501 TL ve üzeri	13	3,8615	1,06265		

ANOVA testi sonucunda; Türkiye ($F=7,215$; $p=,000$) ve Polonya'daki ($F=4,254$; $p=,003$) öğrencilerin yaşam doyumlarının aile gelir düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı,

Azerbaycan'daki ($F=2,142$; $p=,077$) öğrencilerin ise farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır (Tablo 16). Türkiye ve Polonya'daki farklılaşmanın kaynağını belirlemek için Tukey testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17. Türkiye ve Polonya'daki Öğrencilerin Yaşam Doyumu Durumları ve Aile Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Tukey Testi Sonucu

Ülke	(I) Aile Gelir Düzeyi	Tukey HSD		
		(J) Aile Gelir Düzeyi	Ortalama Fark (I-J)	p
Türkiye	4501 TL ve üzeri	500-1500 TL	,47860*	,045
		1501-2500 TL	,66644*	,000
		2501-3500 TL	,72349*	,000
		3501-4500 TL	,29963	,434
		500-1500 TL	1,04864*	,022
Polonya	4501 TL ve üzeri	1501-2500 TL	,40154	,987
		2501-3500 TL	,26154	,950
		3501-4500 TL	,49231	,923

Tablo 17'de görüldüğü gibi; Türkiye ve Polonya'daki öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine göre yaşam doyum düzeylerindeki farklılıklar Tukey testi ile analiz edilmiş bu analiz sonucunda; Türkiye'de aile gelir düzeyi 4500 TL ve üzeri olan öğrencilerin 500-1500 TL, 1501-2500 TL ve 2501-3500 TL aile gelir düzeyine sahip öğrencilere göre, Polonya'da ise aile gelir düzeyi 4500 TL ve üzeri olan öğrencilerin 500-1500 TL aile gelir düzeyine sahip öğrencilere göre yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Tablo 17). Bu bulgular doğrultusunda H8a ve H8c hipotezlerinin kabul, H8b hipotezinin ise reddedildiği yorumu yapılabilmektedir.

Yaşam doyum puanlarının not ortalamalarına göre incelenmesine ilişkin bulgular

Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'da eğitim gören öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin not ortalamalarına göre incelenmesi için ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki Öğrencilerin Not Ortalamalarına Göre Yaşam Doyum Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ülke	Not Ortalaması	N	Ort.	ss	F	p
Türkiye	1.50 - 2.00	61	3,0984	,90346	,892	,469
	2.01 - 2.50	95	3,1121	,87909		
	2.51 - 3.00	91	3,1434	,78903		
	3.01 - 3.50	45	3,3600	,87838		
	3.51 - 4.00	10	3,3400	,70585		
Azerbaycan	1.50 - 2.00	15	3,0400	,50256	1,226	,301
	2.01 - 2.50	53	3,3443	,77780		
	2.51 - 3.00	43	3,2419	,98131		
	3.01 - 3.50	60	3,1017	,86077		
	3.51 - 4.00	44	3,0080	,85677		
Polonya	1.50 - 2.00	3	2,8667	1,22202	,842	,502
	2.01 - 2.50	8	3,2000	,84177		
	2.51 - 3.00	21	3,1048	1,10746		
	3.01 - 3.50	33	3,3394	,82536		
	3.51 - 4.00	33	3,5273	1,00227		

ANOVA testi sonucunda; Türkiye ($F=,892$; $p=,469$), Azerbaycan ($F=1,226$; $p=,301$) ve Polonya'daki ($F=,842$; $p=,502$) öğrencilerin yaşam doyumlarının not ortalamalarına göre anlamlı ölçüde farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır (Tablo 18). Dolayısıyla H9a, H9b ve H9c hipotezleri reddedilmiştir.

Hipotezlere İlişkin Sonuçlar Tablosu

Araştırmada analiz edilen toplam 27 adet hipoteze ilişkin sonuçlar Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19. Hipotezlere İlişkin Sonuçlar

No	Hipotezler	Sonuç
H _{1a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{1b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{1c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{2a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, ailede ticaretle uğraşan kimsenin olması durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{2b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, ailede ticaretle uğraşan kimsenin olması durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Kabul
H _{2c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, ailede ticaretle uğraşan kimsenin olması durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{3a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{3b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{3c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, üniversiteden önceki ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{4a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, iş tecrübelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Kabul
H _{4b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, iş tecrübelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{4c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, iş tecrübelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{5a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{5b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{5c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, ikamet yerlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Kabul
H _{6a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Kabul
H _{6b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{6c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{7a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{7b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Kabul
H _{7c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{8a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, aile gelirlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Kabul
H _{8b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, aile gelirlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{8c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, aile gelirlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Kabul
H _{9a}	Türkiye'deki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{9b}	Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret
H _{9c}	Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri, not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	Ret

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki son sınıf İİBF öğrencilerinin yaşam doyumlarını çeşitli demografik değişkenlerle (doğum sırası, ailede ticaretle uğraşan kimsenin olması, üniversiteden önceki ikamet ettiği yer, iş tecrübesi, ikamet ettiği yer, baba ve anne eğitim düzeyi, aile geliri, not ortalaması) ilişkileri açısından inceleyerek, bu konuda gelecekte yapılabilecek çalışmalara ışık tutmak amaçlanmıştır. Çalışmada öncelikle Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumlarının doğum sırasına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna göre; bu öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri ailenin ilk, son ya da diğer çocuğu olmaları bakımından farklılaşmamaktadır. Bu bulgu, yerli ve yabancı alanyazındaki, öğrencilerin yaşam doyumunun doğum sırasına göre farklılaşmadığı yönündeki geçmiş araştırmaların bulguları ile desteklenmektedir (Koçak ve İçmenoğlu, 2012; Akcan, 2018; Söylemez, 2016; Aksoy vd., 2016; Özcan ve Kiraz, 2017; Johson, 2014; Smith, 2014). Bu bakımdan; Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki son sınıf İİBF öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri üzerinde doğum sırasının yalnız başına belirleyici olmadığı söylenebilir.

Araştırmada Azerbaycan'daki öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmaması bakımından anlamlı bir farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Azerbaycan'daki öğrenciler üzerinde bu konuda daha önce herhangi bir araştırma yapılmamıştır. Ancak, alanyazında daha önce Sümer ve Knight, (2001) tarafından yapılan bir çalışmada, ABD'deki öğrencilerin aile meslekleri ile yaşam doyumları arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda, Azerbaycan'daki öğrenciler üzerinde yapılan bu çalışmanın bulgular ile ABD'de yapılan (Sümer ve Knight, 2001) araştırma bulguları uyumludur. Ayrıca, Türkiye ve Polonya'daki öğrencilerin ailesinde ticaretle uğraşan kimsenin olup olmaması durumu ile yaşam doyumları arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Dolayısıyla, Türkiye ve Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumlarının ebeveynlerinin meslekleri ile herhangi bir ilişkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılan bu araştırma bulguları da Yiğit vd. (2014) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılmış çalışma ile uyumludur.

Önceki ikamet yerlerinin Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki öğrencilerin yaşam doyumu puanlarında anlamlı bir fark yaratmadığı, bu çalışmada elde edilen bir diğer bulgudur. Ayrıca, öğrencilerin mevcut ikamet yerleri ile yaşam doyumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonucunda; hem Türkiye'deki hem Azerbaycan'daki üniversite öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinde mevcut ikamet yerleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmazken, Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinde ise mevcut ikamet yeri bakımından anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir. Bazı araştırmalar yaşam doyumunun ikamet yerine göre farklılaştığına işaret ederken (Kahyaoglu, 2008; Prezza, 2001), bazı araştırmalar yaşam doyumunuyla ikamet yeri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir (Göker, 2013; Öngören, 2020).

Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri iş tecrübesi değişkenine göre farklılaşırken, Azerbaycan ve Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinde iş tecrübesine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuçlara göre 1 yıl ve üzeri iş tecrübesine sahip olan Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri, düşük iş tecrübesine sahip olanlara kıyasla daha yüksektir. Yapılan alanyazın incelemesi sonucunda, çalışmaların çoğunluğunda yaşam doyumu ile iş tecrübesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı (Avşaroğlu vd., 2005; Yılmaz vd., 2010; Zhao vd., 2016; Uludağ, 2019) görülmüştür. Türkiye'deki öğrencilere yönelik bulgu daha önce yapılan araştırma sonuçlarının aksine bir durum oluşabileceğini ifade ederken, Azerbaycan ve Polonya'daki öğrencilere yönelik sonuç ise mevcut araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Bir diğer bulguya göre, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu baba eğitim düzeyine göre farklılaşırken, Azerbaycan ile Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunda baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuçlara göre baba eğitim düzeyi üniversite olan Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri daha yüksektir. Anne eğitim düzeyine göre ise, Türkiye ve Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinde anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır. Azerbaycan'daki üniversite öğrencilerinde ise

annelerin üniversite mezunu olması durumu, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Anne-baba eğitim düzeyi ve yaşam doyumu arasında ilişkinin olduğu bulguları Ergin vd. (2011), Bozgeyikli vd. (2010), Ayvasik ve Sümer (2010) ve Akbıyık (2020)'ın araştırmalarında da görülmektedir. Alanyazında yaşam doyumu puanlarında anne-baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılığın bulunmadığı (Gürsoy, 2009; Özdemir, 2012) çalışmalar da mevcuttur. Anne-baba eğitim düzeyleriyle ilgili bulgularda ilgi çekici olan durum, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin baba eğitim durumuna, Azerbaycan'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin ise anne eğitim durumuna göre farklılaşmasıdır. Bu bulgu, Türkiye'nin kültürel yapısına bağlı olarak çalışan baba sayısının annelere kıyasla daha yüksek olması ile ilgili olabilir.

Diğer yandan, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu ile Polonya'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri aile gelir düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır. Genel sonuçlara göre, Türkiye ve Polonya'da aile gelir düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri de yüksektir. Benzer sonuçları Møller (1996), Chow (2005) ve Yildirim vd. (2013) da çalışmalarında saptamışlardır. Azerbaycan'daki üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ile aile gelir düzeyleri arasında ise anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu daha önce boş zamanlarını gençlik merkezlerinde geçiren üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmanın (Baştuğ vd., 2020) bulgularıyla aynıdır.

Son olarak, araştırmada Türkiye, Azerbaycan ve Polonya'daki üniversite öğrencilerinin not ortalamaları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Alanyazında daha önce Stack-Cutler (2016) ve Stavrulaki vd. (2020) tarafından yapılan araştırmalarda da üniversite öğrencilerinin akademik başarılarıyla yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu bulgu mevcut araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Farklı kültürel ve sosyo-ekonomik yapıya sahip üç ülkeden son sınıf İİBF öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri ile belirli demografik değişkenler arasındaki ilişkiler incelendiğinde, elde edilen sonuçlar daha önceki araştırma bulgularıyla birtakım farklılıklar ortaya koysa da çoğunlukla benzerlik göstermektedir. Bu araştırmanın bulgularını, farklı kültürel yapıya sahip üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin çeşitli demografik özelliklere bağlı olarak farklılaşabileceği yönünde yorumlayabilmek ve genelleştirebilmek için farklı üniversitelerde çeşitli fakülte ve sınıflardaki öğrencilerin de evren olarak ele alınması ya da Tuzgöl Dost (2010)'un belirttiği gibi, bu konuda uluslararası araştırmaların daha da artırılması ve benzer bulguların tekrarlanmasının gerektiği bir öneri olarak ileri sürülebilir. Ayrıca, gelecekte yapılacak olan çalışmalarda mevcut araştırmada yer almayan demografik değişkenler (örn: öğrencilerin dini inançları, sosyal etkileşim ve sosyal destek durumları, ebeveynleri ile ilişki durumları vb.) de kullanılabilir. Araştırmanın sınırlılıklarından bir diğeri de tek boyutlu yaşam doyumu ölçeğinin kullanılmış olmasıdır. Bu bağlamda, gelecekte gerçekleştirilecek araştırmalarda çok boyutlu yaşam doyumu ölçekleri kullanılarak daha detaylı incelemeler gerçekleştirilebilir.

Beyan ve Açıklamalar

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Birinci yazar %60, ikinci yazar %40'dır.
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Kaynakça

- Ahmadi, F., & Ahmadi, S. (2020). School-related predictors of students' life satisfaction: the mediating role of school belongingness. *Contemporary School Psychology*, 24(2), 196-205. <https://doi.org/10.1007/s40688-019-00262-z>
- Akbay, S. E., & Aktas, M. (2020). Academic responsibility of university students according to gender: the role of self-esteem and life satisfaction. *International Online Journal of Educational Sciences*, 12(4), 100-110.

- Akbıyık, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarının çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51(51), 280-301. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.620972>
- Akcan, E. (2018). Lise öğrencilerinde benlik saygısı ve yaşam doyumu ilişkisi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, A. B., Aydar, A. G., & Kaytez, N. (2017). Üniversite öğrencilerinin mutluluk ve alçakgönüllülük düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1119-1132.
- Avşaroğlu, S., & Hayri, K. O. Ç. (2019). Yaşam doyumu ile sıkıntıyı tolere etme arasındaki ilişkiyi iyimserliğin aracı etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(53), 565-588.
- Avşaroğlu, S., & Okutan, H. (2018). Zihin engelli çocuğu olan ailelerin yaşam doyumları, iyimserlik ve psikolojik belirti düzeylerinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 59-76.
- Avşaroğlu, S., Deniz, M. E., & Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 115-129.
- Ayvasik, H. B., & Sümer, H. C. (2010). Individual differences as predictors of illicit drug use among Turkish college students. *The Journal of psychology*, 144(6), 489-505. <https://doi.org/10.1080/00223980.2010.496671>
- Bakan, İ., & Güler, B. (2017). Duygusal zekânın, yaşam doyumu ve akademik başarıya etkileri ve demografik özellikler bağlamında algı farklılıkları. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33), 1-11. <https://doi.org/10.18493/kmusekad.399210>
- Baştuğ, G., Dikici, İ., & Günel, İ. (2020). The investigation of leisure time satisfaction, life satisfaction and happiness of university students who spend their leisure times in youth Centres. *Journal of Recreation and Tourism Research/JRTR*, 7(3), 392-404. <https://doi.org/10.31771/jrtr.2020.70>
- Bozgeyikli, H., Işıklar, A., & Eroğlu, S. E. (2010). Demographic variables and levels of life satisfaction: The case of students enrolled in apprenticeship training. *African Journal of Business Management*, 4(7), 1336-1345.
- Cha, K. H. (2003). Subjective well-being among college students. *Social Indicators Research*, 62(1-3), 455-477.
- Chang, E. C. (1998). Does dispositional optimism moderate the relation between perceived stress and psychological well-being? A preliminary investigation. *Personality and individual differences*, 25(2), 233-240. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00028-2](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00028-2)
- Cheung, C. K. (2000). Studying as a source of life satisfaction among university students. *College Student Journal*, 34(1), 79-79.
- Chow, H. P. (2005). Life satisfaction among university students in a Canadian prairie city: A multivariate analysis. *Social Indicators Research*, 70(2), 139-150. <https://doi.org/10.1007/s11205-004-7526-0>
- Çapan, B. E. (2010). Relationship among perfectionism, academic procrastination and life satisfaction of university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 1665-1671. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.07.342>
- Çivitci, N., & Çivitci, A. (2009). Self-esteem as mediator and moderator of the relationship between loneliness and life satisfaction in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 47(8), 954-958. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.07.022>

- Demerouti, E., Bakker, A.B., Nachreiner, F. ve Schaufeli, W.B. (2000). A model of burnout and life satisfaction amongst nurses. *Journal of Advanced Nursing*, 32(2), 454-464. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2000.01496.x>
- Deniz, M. E., Arslan, C., Özyeşil, Z., & İzmirli, M. (2012). Öz-anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu: türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında bir karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 428-446.
- Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R.E. (2003). Personality, culture, and subjective wellbeing: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review of Psychology*, 54,403-425. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.54.101601.145056>
- Dost, M. T. (2010). Güney Afrika ve Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öznel iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(158), 75-89.
- Ergin, A., Hatipoğlu, C., Bozkurt, A. İ., Bostancı, M., Atak, B. M., Kısaoglu, S., ... & Karasu, E. (2011). Tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam doyumu ve öz-bakım gücü düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Pamukkale Tıp Dergisi*, (3), 144-151.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*. 3rd Edition, Sage Publications Ltd., London.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Gnilka, P. B., Ashby, J. S., Matheny, K. B., Chung, Y. B., & Chang, Y. (2015). Comparison of coping, stress, and life satisfaction between Taiwanese and US college students. *Journal of Mental Health Counseling*, 37(3), 234-249. <https://doi.org/10.17744/mehc.37.3.04>
- Gök, A.F. (2020). Üniversite öğrencilerinin yaşam tatminini yordayan değişkenlerin incelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(70), 866-873.
- Göker, Y. (2013). Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ve psikolojik yardıma ilişkin tutumlarının incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürsoy, Ü. (2009). Üniversite öğrencilerinin gestalt temas biçimleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hair, F. Jr., Sarstedt, J., Hopkins, M.L. ve Kuppelwieser, G.V. (2014). Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) an emerging tool in business research. *European Business Review*, 26(2), 106-121.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis: Pearson new international edition*. Essex: Pearson Education Limited, 1, 2.
- Johson, S. (2014). *Investigating the effects birth order has on personality, self-esteem, satisfaction with life and age*, Higher Diploma in Arts in Psychology at DBS School of Arts, Dublin.
- Joshanloo, M., & Afshari, S. (2011). Big Five personality traits and self-esteem as predictors of life satisfaction in Iranian Muslim university students. *Journal of Happiness Studies*, 12(1), 105-113. <https://doi.org/10.1007/s10902-009-9177-y>
- Kahyaoğlu, O. (2008). Yaşam memnuniyeti ve yaşam memnuniyetini etkileyen değişkenler ile ekonometrik uygulama: Türkiye örneği (Doctoral dissertation, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Kayış, A. (2010). Güvenilirlik analizi (Ed. Kalaycı, Ş.) *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kazımoğlu, M., & Duran, N. O. (2019). Türkiye'de üniversite öğrenimi gören ahıskalı öğrencilerin yaşam doyumlarının demografik değişkenler açısından incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1070-1093. <https://doi.org/10.26466/opus.612655>

- Koçak, R., & İçmenoğlu, E. (2016). Üstün yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ ve yaratıcılık düzeylerinin yaşam doyumlarını yordayıcı rolü. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(37), 73-85.
- Lewis, A. D., Huebner, E. S., Malone, P. S., & Valois, R. F. (2011). Life satisfaction and student engagement in adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 40(3), 249-262. <https://doi.org/10.1007/s10964-010-9517-6>
- Makinen, J. A., & Pychyl, T. A. (2001). The differential effects of project stress on life-satisfaction. *Social Indicators Research*, 53(1), 1-16. <https://doi.org/10.1023/A:1007140527056>
- Møller, V. (1996). Life satisfaction and expectations for the future in a sample of university students: A research note. *South African Journal of Sociology*, 27(1), 16-26. <https://doi.org/10.1080/02580144.1996.10430699>
- Nakip, M. (2003). *Pazarlama araştırmaları teknikler ve (SPSS destekli) uygulamalar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Öngören, B. (2020). Ergenlikte öznel iyi oluş ile riskli davranışlar arasındaki ilişki. *Karya Journal of Health Science*, 1(2), 14-18.
- Özdemir, Y. (2012). Parental behavioral and psychological control relationships to self-esteem, life satisfaction, depression, and antisocial behaviors. *Journal of Human Sciences*, 9(2), 1581-1590.
- Pavot, W., & Diener, E. (1993). Review of the satisfaction with life scale. *Psychological Assessment*, 5(2), 164-172. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.5.2.164>
- Pilcher, J. J. (1998). Affective and daily event predictors of life satisfaction in college students. *Social indicators research*, 43(3), 291-306. <https://doi.org/10.1023/A:1006883231707>
- Prezza, M., Amici, M., Roberti, T., & Tedeschi, G. (2001). Sense of community referred to the whole town: Its relations with neighboring, loneliness, life satisfaction, and area of residence. *Journal of community psychology*, 29(1), 29-52. [https://doi.org/10.1002/1520-6629\(200101\)29:1<29::AID-JCOP3>3.0.CO;2-C](https://doi.org/10.1002/1520-6629(200101)29:1<29::AID-JCOP3>3.0.CO;2-C)
- Rice, R.W. (1984). Organizational work and the overall quality of life. *Applied Social Psychology Annual*, 5, 155-178.
- Saad, J., Saad, M. N., & Sahibzada, A. (2020). Self-esteem and life satisfaction amongst afghan and indian university students. *International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT)*, 8(7), 2824-2829.
- Savithri, J. J. (2014). Interactive effect of academic procrastination and academic performance on life satisfaction. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 3(3), 377-381.
- Seibel, F. L., & Johnson, W. B. (2001). Parental control, trait anxiety, and satisfaction with life in college students. *Psychological Reports*, 88(2), 473-480. <https://doi.org/10.2466/pr0.2001.88.2.473>
- Simons, C., Aysan, F., Thompson, D., Hamarat, E., & Steele, D. (2002). Coping resource availability and level of perceived stress as predictors of life satisfaction in a cohort of Turkish college students. *College Student Journal*, 36(1), 129-142. <https://doi.org/10.1080/036107301750074051>
- Smith, C. (2014). *Are birth order and gender, good predictors of materialistic values, empathy, and life satisfaction?*, The BA Hons in Psychology at Dublin Business School, School of Arts, Dublin.
- Söylemez, A. (2016). Manevi zekânın yaşamın anlamı ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya

- Stack-Cutler, H. L., Parrila, R. K., & Torppa, M. (2016). University students with reading difficulties: do perceived supports and comorbid difficulties predict well-being and GPA?. *Learning Disabilities Research & Practice*, 31(1), 45-55. <https://doi.org/10.1111/ldrp.12092>
- Stavroulaki, E., Li, M., & Gupta, J. (2020). Perceived parenting styles, academic achievement, and life satisfaction of college students: the mediating role of motivation orientation. *European Journal of Psychology of Education*, 1-25.
- Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2004). Does life satisfaction moderate the effects of stressful life events on psychopathological behavior during adolescence?. *School Psychology Quarterly*, 19(2), 93-105. <https://doi.org/10.1521/scpq.19.2.93.33313>
- Sungur, M. A., Şahin, M., Gökhan, C., Şahin, M. F., Duman, K., Pektaş, B., ... & Hasan, O. (2016). Düzce üniversitesinde yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumları ve sosyal uyumlarını etkileyen faktörler. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 101-109.
- Sümer, C. H. & Knight A. P. (2001), How do people with different attachment styles balance work ve family?, a personality perspective on work-family linkage. *Journal of Applied Psychology*, 86(4), 653-63. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.4.653>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.
- Uludağ, G. (2019). Yaşam Doyumu ile işgören performansı ilişkisini incelemeye yönelik bir alan araştırması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(6), 291-300. <https://doi.org/10.18506/anemon.520926>
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Wang, Q., Wang, L., Shi, M., Li, X., Liu, R., Liu, J., ... & Wu, H. (2019). Empathy, burnout, life satisfaction, correlations and associated socio-demographic factors among Chinese undergraduate medical students: an exploratory cross-sectional study. *BMC Medical Education*, 19(1), 341. <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1788-3>
- Yetim, U. (2003). The impacts of individualism/collectivism, self-esteem, and feeling of mastery on life satisfaction among the Turkish university students and academicians. *Social Indicators Research*, 61(3), 297-317. <https://doi.org/10.1023/A:1021911504113>
- Yılmaz, G., Keser, A., & Yorgun, S. (2010). Konaklama işletmelerinde çalışan sendika üyelerinin iş ve yaşam doyumunu belirlemeye yönelik bir alan araştırması. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 6(1), 87-107.
- Yigit, A., Ragip, A. & Kandemir, M. (2014). Emotion regulation strategies as a predictor of life satisfaction in university students. *Psychology*, 5, 523-532. <https://doi.org/10.4236/psych.2014.56062>
- Yildirim, Y., Kilic, S. P., & Akyol, A. D. (2013). Relationship between life satisfaction and quality of life in Turkish nursing school students. *Nursing & Health Sciences*, 15(4), 415-422. <https://doi.org/10.1111/nhs.12029>
- Zhao, X. R., Ghiselli, R., Law, R., & Ma, J. (2016). Motivating frontline employees: Role of job characteristics in work and life satisfaction. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 27, 27-38. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.01.010>
- Zullig, K. J., Huebner, E. S., & Pun, S. M. (2009). Demographic correlates of domain-based life satisfaction reports of college students. *Journal of Happiness Studies*, 10(2), 229-238. <https://doi.org/10.1007/s10902-007-9077-y>

Extended Abstract

Introduction

Everyone can experience many positive and negative situations during their lifetime. Especially during university years, individuals may encounter many different problem areas. The university period is seen as a period in which students prepare for business life, establish romantic and social relationships, assume various personal responsibilities and work hard to cope with the problems they encounter. In this case, individuals begin to direct their new lives through their past knowledge. In the process that includes all positive and negative situations, the general understanding of the individual about himself and his life also explains the concept of life satisfaction (Akgül Gök, 2020: 867).

In this study, it was aimed to reveal whether the life satisfaction levels of senior FEAS students in Turkey, Azerbaijan and Poland differ significantly according to various demographic variables (birth order, having someone in the family engaged in trade, place of residence before university, work experience, current place of residence, education level of father and mother, family income, GPA) and whether there is a similarity in the variables related to the life satisfaction of the students of the three countries. Thus, it is believed that this research will contribute to inter-country studies related to life satisfaction. In addition, the fact that there is no study in the literature that examines the life satisfaction levels of university students in Turkey, Azerbaijan and Poland together makes this study important.

Methodology

In this study, the survey technique was used as a data collection tool. The questions in the survey have been translated from the original language into Turkish and Polish, making it easy to understand for the people to whom the survey will be applied. The translation of the scale was checked by language experts, and the translation and back translation method, which is considered in such applications, was used in the literature. In order for the data to be collected to be healthy, no special descriptive information was requested from the students who will participate in the survey and it was also explained that the information would not be shared with third parties. Survey questions were presented to the participants in Poland in English and Polish, and to the participants in Turkey and Azerbaijan in Turkish.

A state university providing education in the Mediterranean Region in Turkey, two universities in the capital of Azerbaijan (one state and one private) and a private university providing education in Poland constitute the universe of this research. The research sample consists of a total of 615 senior university students from the Faculty of Economics and Administrative Sciences, 302 in Turkey, 215 in Azerbaijan, 98 in Poland. While evaluating the data, frequency distribution, percentage, t-test, ANOVA and Tukey tests were used.

Personal information form and life satisfaction scale were used to collect data. Life satisfaction scale: This Scale developed by Diener et al. (1985) was used to measure the life satisfaction perceptions of the participants. The scale consists of 5 statements. For this study, the Cronbach alpha value of the scale was determined as 0.807 for Turkey, 0.743 for Azerbaijan and 0.852 for Poland. According to these results, the scale is quite reliable. Each statement in the scale was evaluated with a 5-point Likert scale consisting of "1 Strongly Disagree", "2 Disagree", "3 Undecided", "4 Agree" and "5 Strongly Agree".

Discussion, Result and Suggestions

According to the results, it was determined that the life satisfaction levels of university students in Turkey differ according to the variables of work experience, father's education level, family income level; in Azerbaijan differ according to the variables of having someone in the family engaged in trade, mother's education level; in Poland differ according to the variables of residence, family income level.

When examining the relationships between life satisfaction levels of senior students of the Faculty of Economics and Administrative Sciences from three countries with different cultural and socio-economic backgrounds and certain demographic variables, the results obtained show some differences with the previous research findings, but they are mostly similar. In order to interpret and generalize the findings of this study that the life satisfaction levels of university students with different cultural backgrounds may differ depending on various demographic characteristics, it is possible to consider the students in different faculties and classes as a universe in different universities or, as Tuzgöl Dost (2010) has revealed, it can be suggested as a suggestion that international research should be increased further and similar findings should be repeated. In addition, demographic variables that are not included in the current study (e.g. religious beliefs of students, social interaction and social support status, relationship with their parents, etc.) can be used in future studies. Another limitation of the study is that the one-dimensional life satisfaction scale was used. In this context, more detailed investigations can be carried out using multidimensional life satisfaction scales in future research.